

Κάτω από την επιφάνεια

ΤΗΣ ΧΡΥΣΑΣ ΦΑΝΤΗ

Στο πρώτο μυθιστόρημα της Ιωάννας Ντούμπρου (*Βορινή παραλία*), η πρωταγωνίστρια εμφανίζεται απρόθυμη να αφηθεί στη μαγεία του εξωτικού ταξιδιού που πραγματοποιεί και παραμένει καθηλωμένη στον ρόλο και στη θέση του τουρίστα και του απλού θεατή. Στο *Αρκτικός*, το δεύτερο μυθιστόρημα της συγγραφέως, μια ηλικιωμένη γυναίκα, υπερκινώντας αδυναμίες, ενδιασμούς και φόβους, ταξιδεύει με ένα πυρηνικό παγοθραυστικό, χωρίς να μετανιώνει για το υπέρρογο χρηματικό ποσό που δαπάνησε και χωρίς να την απασχολεί η πιθανότητα να μην καταφέρει να επιστρέψει σώα. Υπερβαίνοντας τις αντοχές της και ισορροπώντας ανάμεσα στην κινητικότητα, την εξωστρέφεια και την εγγύγηση που επιτάσσει αλλά και προσφέρει το ταξίδι, και την ακινησία και την αυτοσυγκέντρωση που εκ των πραγμάτων απαιτεί και προϋποθέτει η καταγραφή του, δοκιμάζει έντονα συναισθήματα και αποδέχεται το καινούργιο μέσα από μια ευνοϊκότερη και καλύτερα επεξεργασμένη άποψη για το παρελθόν και το τώρα. Στην περίπτωση της, και οι δύο αυτές δραστηριότητες (της εξωτερικής δράσης και της συγγραφής), ωθώντας την σε μια διαρκή εσωτερική αναταραχή, παρά τις διαφορές τους, δεν αναιρούν ούτε και αναστέλλουν η μία την άλλη, αλλά αντίθετα, στοχεύοντας τον πυρήνα της, αναπτύσσουν και εδραϊκούν μέσα της έναν στοχαστικό, συχνά αυτοσαρκαστικό και ευχάριστα παιγνιώδη λόγο. Εναν λόγο που απορρέει και ταυτόχρονα δίνει μορφή σε μια πλούσια γκάμα βιωματικών εμπειριών καθιστώντας το υποκείμενό του άξιο να διακρίνει το ιδιαίτερο και το σημαντικό, όχι μόνο στο πρωτόγνωρο αλλά και στο γνώριμο.

Τόσο το ίδιο το ταξίδι όσο και η προσπάθεια περιγραφής του σε ένα ημερολόγιο οξύνουν το μυαλό, την παρατηρητικότητα και τη φαντασία της αφηγήτριας, προκαλώντας την να αντρκρίσει με άλλο μάτι τον κόσμο που αυτό της παρουσιάζει, επαναξιολογώντας τα όσα μέχρι πρότινος αμφισβητούσε, απέρριπτε ή, αδιαφορώντας γι' αυτά, τα έπαιρνε ως δεδομένα. Αλλωστε, όπως εξ αρχής δηλώνει, πολλά χρόνια πριν, είχε μάθει να ζει σε μια ανάλογη κατάσταση έντασης και ψυχικής ευφορίας, που σφείλονταν στην ομορφιά των στιγμών και των απλών πραγμάτων: μια ευφορία αλλά και μια μοναχικότητα που την έκαναν να αισθάνεται όπως «μια εξωγήινη που κάποιος την παράτησε στον πλανήτη έπειτα από μια μακρά περίοδο παραμονής στο γαλαξιακό σκοτάδι». Δεκαετίες πριν αποφασίσει να διασχίσει τον Αρκτικό, αντιπαράβαλλοντας στην αδράνεια της συνήθειας το πάθος της περιέργειας, είχε συνειδητοποιή-

ΙΩΑΝΝΑ ΝΤΟΥΜΠΡΟΥ
Αρκτικός
ΣΕΛ. 248
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ, 2024

Ιωάννα Ντούμπρου

Στο ανά χείρας μυθιστόρημα, η Ντούμπρου καταφέρνει να αναδείξει με τρόπο δεξιοτεχνικό τη ζωντάνια και τη νοητική και συναισθηματική περιδίνηση της ηρωίδας της, καθώς και την τρυφερή ευθραυστότητα της σχέσης με τον επίσης ηλικιωμένο σύντροφό της, τον οποίο και παρασύρει στο ταξίδι αποδεικνύοντας ότι, ακόμη και στα εβδομήντα της, μια χαμηλών τόνων γυναίκα μπορεί να κάνει την ανατροπή, παραμένοντας, εκτός από σύζυγο, μια δυναμική εξερευνητρια που φτιάχνει τις δικές της ράγες σε έναν λαβύρινθο-σπειρά

σει ότι και μόνο με τη γραφή ή την ανάγνωση ενός βιβλίου μπορούσε να δώσει άλλη διάσταση στην καθημερινότητα, να ταξιδέψει νοερά σε άλλες χώρες, στο παρελθόν ή στο μέλλον, να μπει στη θέση του άλλου, να γίνει για λίγο «ο άλλος» ή να προχωρήσει σε μια σκέψη που δεν την είχε ξανακάνει, να ανακαλύψει κάτι για τον εαυτό της ή για τους άλλους, που δεν της είχε περάσει ποτέ από το μυαλό, αφού: «Οι πόρτες των βιβλίων μοιάζουν άκακες, αλλά αν τις ανοίξεις δεν ξέρεις πού θα οδηγήσεις».

Στο ανά χείρας μυθιστόρημα, η Ντούμπρου καταφέρνει να αναδείξει με τρόπο δεξιοτεχνικό τη ζωντάνια και τη νοητική και συναισθηματική περιδίνηση της ηρωίδας της, καθώς και την τρυφερή ευθραυστότητα της σχέσης με τον επίσης ηλικιωμένο σύντροφό της, τον οποίο και παρασύρει στο ταξίδι αποδεικνύοντας ότι, ακόμη και στα εβδομήντα της, μια χαμηλών τόνων γυναίκα μπορεί να κάνει την ανατροπή, παραμένοντας, εκτός από σύζυγο, μια δυναμική εξερευ-

νητρια που φτιάχνει τις δικές της ράγες σε έναν λαβύρινθο-σπειρά. Εμπλουτίζοντας την άρτια εξιστόρησή της με ασυνήθεις συλλογισμούς, άτυπα μικρά δοκίμια διανθισμένα με μύθους και αλήθειες για χαμένα παγοθραυστικά και πλοία-φαντάσματα, συγκλονιστικές παράπλευρες μικροϊστορίες ή σπάνια ντοκουμέντα και μαρτυρίες, όπως επίσης, ποικίλες διακειμενικές αναφορές, αποφθέγματα, αλληγορίες, όνειρα, σκέψεις για έργα τέχνης, μακρινούς πολιτισμούς, γλώσσες, ιδέες -και όλα αυτά με τέτοιο τρόπο ενσωματωμένα στον κύριο κορμό της αφήγησης- ώστε να την καθιστούν περισσότερο αντικειμενική και σύνθετη χωρίς να τη διασπών και να την αποπροσανατολίζουν- πείθει τον αναγνώστη ότι το ταξίδι δεν μπορεί να έχει το αποτέλεσμα που του αξίζει αν αυτός που το επιχειρεί μένει στην επιφάνεια. Αν όμως προχωρήσει πέρα από αυτή την επιφάνεια, ίσως μπορέσει να καταλάβει καλύτερα και -γιατί όχι- να βελτιώσει τον εαυτό του και εκεί που τον συγκροτούν και τον καθορίζουν.